

Пильгун Н. В., к.ю.н., доцент,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Гаврутенко А. А., студент,
історичний факультет,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка., м. Житомир

ВПЛИВ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ НА ОСОБИСТІТЬ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Для формування правової держави повинні бути задіяні певні механізми. Особливо держава і громадянське суспільство мають звернути увагу на ціленаправлене правове виховання, яке повинно носити системно-послідовний характер. Так, правове виховання розуміється як ціленаправлена, послідовна, систематична діяльність держави і її органів, а також громадських об'єднань та організацій по формуванню певної системи правових знань, вмінь і навиків, правового мислення, правових почуттів – почуття права, законності, почуття поваги до права і закону, почуття поваги до тих соціальних цінностей, які регулюються й охороняються правом і законодавством [1, с. 113]. При цьому, кожна людина, знаючи свої права й обов'язки, може грамотно і своєчасно себе захищати від незаконних дій зі сторони державних органів, які застосовують право. Правове виховання – це цілеспрямована система заходів, просвітницьких, освітніх та інших, що формують настанови поваги й дотримання права, цивілізованих засобів вирішення суперечок, профілактики правопорушень. Ідеалом правового виховання є юридичне загальне навчання, однак водночас головне – це життєвий юридичний досвід кожного громадянина, якість самого законодавства, форми правозастосування, виконання договірних зобов'язань, судовий захист прав, свобод та законних інтересів громадянина. Тобто має відбуватися сполучення знань правових приписів та принципів в поєднанні розумними переконаннями, як наслідок – це могутній фактор стабільності, упорядкованості правомірної поведінки в правовій сфері суспільства.

Можна стверджувати, що найоптимальнішим є розуміння даного питання, як самостійного напрямку виховної роботи, організованого та цілеспрямованого впливу на особистість, що полягає в утворенні, формуванні правових поглядів й переконань, а також у використанні правового досвіду та навичок на практиці [2, с. 66].

Таким чином, правове виховання як цілеспрямований процес впливає на багато аспектів життя суспільства, воно є каталізатором правопорядку та

нормального функціонування будь-якої правової держави. Завдяки цілеспрямованій системі заходів правового виховання здійснюється найефективніший вплив на особистість, зокрема на правову свідомість.

Кожному способу виховання притаманні характерні ознаки. Ознаками правового виховання є: побудова його на основі чітко визначеної системи норм права; наявність складових елементів упорядкування суспільних відносин, таких як: дозволів, обов'язків, заборон. Саме дозволи, обов'язки, заборони стають первинними способами правового регулювання, поєднуючись у процесі функціонування права із заходами державного забезпечення, після чого задіяні способи створюють умови для здійснення правомірної поведінки. Щодо державного примусу, то держава опирається на можливість застосування примусової сили шляхом покладення юридичної відповідальності на правопорушників. Тобто, правовиховна політика охоплює не тільки суб'єктів права, які дотримуються правових норм, а й тих осіб, які схильні до правопорушень та тих, що порушили правові норми. Все це здійснюється за допомогою спеціальних правовиховних способів і засобів через сплановану систему просвітницьких заходів, які частіше всього мають здійснюватися вихователями, які здебільшого мають педагогічну освіту або спеціальну педагогічну підготовку.

У свою чергу, правове виховання має наступні завдання: передача особі певного обсягу правових знань, навичок, умінь; формування правових ідей, почуттів, переконань у правосвідомості вихованців, вироблення правової установки на правомірну поведінку особи. Сукупність правовиховних заходів можна подати у вигляді способів і засобів правового виховання. Способи правового виховання такі: правова освіта (або інакше: правовий всеобуч); правова пропаганда; юридична практика державних органів та інших організацій (наприклад, правовиховна діяльність суду, прокуратури, органів внутрішніх справ, юстиції, адвокатури тощо); правомірна поведінка громадян, особиста участь їх у здійсненні (реалізації) і охороні правових норм; самовиховання [1, с. 114].

Виходячи з вище сказаного, необхідно зауважити на тому, що правове виховання найбільш ефективно здійснювати під час правового навчання. Існує певний зв'язок правового виховання з правовим навчанням (освітою): виховання не може здійснюватись без навчання, а навчання певною мірою чинить і виховний ефект. Розмежування тут можна провести умовно за сферою дії: виховання впливає головним чином на емоційно-вольову, ціннісну, світоглядну сторону свідомості, а навчання – на раціональну, тобто має місце інформаційно-ознайомлююча дія на людину. Ціннісний, емоційно-вольовий вплив, у свою чергу, дуже обмежений реальною

правовою практикою. Адже неможливо виховати в особистості повагу до тих цінностей, яких бракує в суспільній свідомості й діяльності людей, але які проголошуються на словах у марних деклараціях і демагогічних заявах як політичними лідерами перед населенням, так і простими вихователями і вчителями перед дітьми та юнацтвом [3, с.100 – 101].

Проблему впливу правового виховання на особистість слід також розглядати у контексті профілактики правопорушень, як загальної профілактики серед дорослого населення, в контексті виховної роботи з дітьми та молоддю, які навчаються в навчальних закладах, як організації їх дозвілля і спілкування. Наслідком цих дій є формування правової культури особистості – знань про норми права, вмінь їх застосовувати, переконання в їх необхідності і доцільності, прагнення займатися самовихованням у цьому напрямі. Таким чином, правове виховання невідривно пов'язане з правовою освітою. Оскільки завдяки ній відбувається вплив на свідомість та світогляд особистості.

Література

1. Мачинська Н. І. Правове виховання як складова гармонійного розвитку особистості / Н. І. Мачинська // Збірник наукових праць «Педагогічний процес: теорія і практика». – 2009. – № 1. – С. 112-119.

2. Коваленко І. І. Сутність і зміст правового виховання: методологічний аспект / І. І. Коваленко // Наукові записки Харківського університету Повітряних Сил. Серія: Соціальна філософія, психологія. – 2008. – Вип. 2 (31). – С. 65-70.

3. Зарицький О. Л. Правове виховання як домінант формування правової культури / О. Л. Зарицький // Європейські перспективи. – 2011. – № 2, ч.1. – С. 98-102.